

Младен Цицовић

Звиждук
ИЗ
КОСТИЈУ

Аранђеловац, 2020.

САДРЖАЈ

Скоро предговор	5
00:00	7
04:00	12
08:00	18
12:00	38
16:00	52
20:00	70
Поговор	109
Рецензија	120

Скоро предговор

Да је ова збирка отишла пут штампарије када је првобитно требала, имала би бар четрдесет одсто више садржаја и бар исто толико мање смисла. Срећом или несрећом, под утицајем како људских, тако и нељудских фактора, приморана да одлежи своје у фиоци непуне три године, дала ми је могућност да је сагледам из неке друге перспективе.

Под том перспективом не мислим само на чињеницу да као старији ревидирам млађег себе (опште је правило да човек осећа неку врсту стида при осврту на своја ранија стварања и ја изврсно не одступам од тог правила), већ сам добио прилику и да је посматрам као треће лице, туђин, узевши у обзир колико дуго нисам имао никакав контакт са њом.

Под поменутих нелагодних осећајем дуго сам вагао да ли да је заувек оставим да почива закопана дубоко у овој соби или да је објавим, макар из сопствених себичних разлога, као фотографију или епитаф неког мени „далеког“ времена. Ако ико чита ово са папира у својим рукама – јасно је која је идеја преовладала на крају.

Ипак, слагао бих ако бих рекао да нисам брисао, додавао и мењао хаотичну хрпу редова на предстојећим страницама у нади да ћу успети да им удахнем бар за нијансу више смисла или идеје.

Упркос признањима добијеним кроз овај деценију дуг период писања, никада себе не бих назвао песником, понајмање добрим. Много прецизнија етикета била би – „састављач речи“. Као такав, покушао сам да ову збирку у што већој ме-

ри отргнем од традиционалног стиха, за који сам изузетно лош и, једноставно, несуђен, а да је пре-свучем концептом који ће читаоцу оставити ути-сак да је прочитао слику, а не збирку песама.

Из тог разлога, „песме“ у овој збирци немају наслове, већ су подељене на шест целина, разврстане тематски, односно по сржи коју деле. Сматрајући да су људске море циклична појава којима је суштина увек иста али се различито интерпретира у зависности од доба, те целине симболично су представљене као часови, јер су оне, као сат, бројчано ограничене али се никада не завршавају.

Као везивно ткиво коришћени су мотиви или метафоре који се понављају кроз редове али у другачијим улогама, тако да у једном делу могу представљати централну фигуру, док на некој од каснијих страница представљају само обрис неке боје, закачен периферним видом.

Као што је Вилијам Бароуз експериментисао употребом тзв. *cut-up* технике, пред вама је покушај коришћења инверзне *cut-up* технике – лепљење неповезаних делова са циљем стварања једног линеарног текста, једне бити неког типа у средњим двадесетим годинама. Тек једна мисао која се као сенка протеже из прошлости или један звиждук из костију.

Младен Цицковић

00:00

I

24 сата,
24 гласа,
Хорски се стеже
Око једног врата.

2 руке,
3 прста,
Мук иконе,
Мук свеће

И

У том муку,
Ту је варка века,
Јер ту се
Збрајају и грешници и свеци

Сви ћутећи на исти начин,
Ројећи духове по соби.

II

Сат куца,
(тик-так)
Казалке стоје...
А боре?
Боре се броје,
Једна више
Ниже
Се испод ока.

Да ли сам човек или стока?

Тик-так.
Пролази време,
Треба да се крене,
Ал' ако кренем – венем.
Сурвавам се, страдам.

Чега сам гладан?

Новца? Конопца?
Важно је да се њише,
А мисли – све тише и
Тише...
И кад се ћути оно мирише,
Није дим па да се склони руком.

Окован муком,
Крвљу и знојем,

Сат куца
А казалке стоје...

III

Уморан сам од стихова
И зато ти ништа искрено
Нећу рећи данас.

Поготово не да сам целу ноћ
Пробдео на оној уклетој
Столици на којој су ме некада
Гађале идеје као глиненог голуба,
Зурећи у мртву стабљику бамбуса
Што је чамила у ћошку као лош ђак,
Узимајући неке промашене успомене
Тек онако,
En passant...

И један обичан корзо
Дужи је од Кинеског зида
Када је поплочан несаницом
А
Кунем ти се,
Уморан сам од стихова
И опијен сам неком
Чађавом заљубљеношћу у тишину
Што мисли да је већ пролеће
Па цвета по ушима и устима...
Немам снаге за те путешествије.

Песма је најгора љубавница.

Превише је то речи,
А млада тишина толико дивно мирише
Чак и кад промаши годишње доба.

IV

Она прича много ружне приче
Па под присилом венчавам Сунце зеницама
И оно носи завесе ове собе као вео,
Склањам их и љубим усијану младу
Имитирајући срећу
Неочешљаних усана и сувих очију.

Она отима вид
Али узима и сузе,
Љушти сав гареж са тебе
И лепи га за тло у виду сенке.

Тај брак у комплетном мраку
Је најсветлија тачка коју ти живот може пружити
На овој разбијеној тацни.

Безбојни спокој
У ком све демоне храниш
Рођенданским честиткама
И лешевима бескорисних брига
Које ћеш увек моћи да напипаш испод кревета.

Тишина другачије сија у мраку.

На срећу се наговара.

Ниједан кључ није довољно кошчат
Да задржи несвет у кутији.

И у добру и у злу...
И у здрављу и у болести...

Нека се зато рачва мук до последњег колена.

Нека буде слога која

Испуњава јаз

Између генерација

И

Претвара цев дедине пушке под брадом

У обичну Панову фрулу

Зацементираних рупа.

04:00

I

Како побећи из рефрена
Кад је песма оно што се
Крије под житом? Када је
Свака реч глупост
Просејана лошим ситом?

Ту сваки стих вришти: Будала!
И сваком песнику
Дрхте прсти кад треба
Потпис да се стави и
Сироче крсти.

Ти би јој била савршена мајка,
Од твог би млека песма расла,
Ал' ја сам тако сраман отац
Који коров сања и ствара.

Можда треба кварити срце
Док ти се песма
Не допадне.

Ако ни то не успе
Не треба да се жали.

Нисам ни требао да постојим у вертикали.

Требао сам бити
Само ред у књизи
Предвидиво хоризонталан и
Црно непоправљив.

II

Стихови су само потомци суза
Зато пажљиво жонглирај њима
Јер ништа не може да ти упропасти живот као
Песма.

И сношљива неопрезност
Довољна је
Да ухватиш себе
Како копаш раку за разум
Између неке строфе и добро познатог рефрена
Који можда баш сад се и не рикошетира од
Зидова
Али се рикошетира баш сад о успомене,
О чело,
О дланове,
О маље на рукама
До ноздрва и колена,

Жари као коприва,
Као парфем платонске љубави
И мирис њеног зноја са леђа
Који ври
Док га береш ноктима.

Најчвршће фотографије овога света
Направила је музика.

Нема већег проклетника
Од оног коме су стихови опипљиви,

Нити веће клетве
Од посвећене песме.

III

На бис!
На бис!
Кличе грмљавина изопачених.

Стари мој
Аранђеловац кисне, кротим олује,
Све сева! Све грми!
А младост ћути у вакуумираним
Џеповима, брани се да
Не проклија
Док год бих је трошио сам.

Рулет се обрће као вековна клетва,
Со цвета,
Куглица пада
На стих гушћи од Мртвог мора,
Пун неких странаца
Што се гранају кроз речи, као нерви,
У потрази за домовином.

Ту нема места за нас.

Ми смо осуђени да
Сивимо загрљени
У пасусу неког слепог писца,
У његовом трбуху пуном
Тромих људи,

Само још два
Недовршена профила без лица.

Ту те морам оставити.

Међу тим хартијама
Пуним људских глава и драма.
Тесно је, места нема
За још једног статисту на плућима града.

Сам ћу се искашљати и испљунути одавде,
До поглавља неких блеђих писанија,
У којима нема ни риме
Ни заплета,
Нити покајнички тешког епилога.

IV

Кад
Улице престају да дишу,
Уклети да пишу,
Деца престају да расту
И једино џигљају
Зуби и косе.

Тад
Чудне песме почну да нас носе.
Ко зна шта сањају виолине
– Људе од глине,
Који немају руке
Па су лишене муке
Да им гудала стружу вене.

Не питај мене,
Ја верујем да трубе
Презиру да се љубе
Са уснама свирача;
Да од даха киселог од ракије и цигара
И зарад јефтиних плесних игара
Облаче своје химне плача
У пар капљица мутне росе.

Чудне нас песме носе
Кад се закорачи преко заласка Сунца.
Тад оживе сенке, хорски запевају само клети,
Пијаница што звижди и бунца,
Асфалт што му се за табане лепи
И срце што одавно не зна зашто куца.
Ту звиждук штити попут талисмана,
И иако траје тек до наредног дана,

Лакше је кад мелодија макар на који сат
Скине са душе презрели јад
Па мајчински, без осуде,
До постеље те испрати.

Од чудних смо песама саздани.

Јер, да набројиш свако лице на Земљи
Свако би носило засебно име,
И засебан плес, по свему незамењив,
И засебан страх од исте тишине.

08:00

I

Кад год ти проговорим име
Уста су ми пуна
Кошница и колача,

Надувени језик
Сриче трутове и матице
Док се мало сладост, мало сладострашће
Лепе за непце
К'о месец за воду.

Жаоке боду.
Милиони младости,
Младости...
Из балона киселих вина
Боду бесно,
Боду угљенисано
Папрат што
Голица дланове детињства.

Радост је само кишна глиста
Без краја и почетка,
Што провири из земље
Кад се очи човекове
Засите каљуге.

Кад проговорим ти име мракови обневиде,
Бацају прстење на славује,
Глуме пашњаке и грла уплашених.

Шире се и сужавају
Попут добрих намера у густој магли,
Попут жеђи за погибијом;

Кад проговорим,
Рашчупани свеци
Упорно и накарадно
Мешају карте
У нади да ће једном
Пресећи шпил и да џокер
Неће више бити џокер,
Него господин уоквирен
Неким знаком и бројем али
На талону увек осване само
Ова моја уцрвљана воловска глава.

Кад проговорим ти име
Семафори и улице
Какофонично се смеју,
Иритантни,
Као необријана лица
Или птице окречене у бело,
Или венчаница у рударским рукама,
Или валцер на спроводу.

Много привлачније ћутим.

II

Балансираш на том канапу
Између једног прошлог стиха и
Следеће туре пића
И чак то ти има више смисла
Од моста скованог од мојих завета.
Кажеш,
Када би све моје речи будала
Спаковала
На један лист
На води
Лист би једва потонуо.

Између руба једне среде и
Једног века на мојим раменима

Кажеш, страхујеш од календара
И не можеш за датум да се вежеш,
Зато пушташ да ти уши забораве
Све приче и да се
Са песама стресе
Сваки стих
Попут првог снега.

A

Учиш из књига
Како се воли и плаче.

Ако се љуби срцем
Ђути се јаче.

Све што причам
Лист је на води.

Колико год пртљага
Да носим са собом,
Колико год пута
Да те закунем богом,
У којој год те ноћи
Урежем у тајац...
Опет сам пајац.
Пусти харлекин без циља и пута,
Пијан од снова о слободи
И
Све што кажем лист је на води
Што ће потонути до следећег јутра.

II

Такво пијанство струји кроз кости
Као ветар пун страних језика...

И тако треба,

Вечерас сам последњи
Човек од челика рођен у међувремену,
Између гроба и неба, укљештен
Између пољупца и прекланог врата...

Речима слабо баратам ал' макар
Умем огољено да ћутим.

Слутим,
Чађав сам скоро ваздушасто
И сивооко
Ал' негде у себи.

Тек по потреби
Замиришем на звук
Као пекарски хлеб.

Живот је леп.

Али то није моје платно,
Нит' су боје мог киста.

Из таме стално гледа
Нешто слано и праведно,
Као женско срце,
Што истовремено
Греје,

Жести се,
Руши градове
И ствара клисуре по разуму.

Оно шапуће и добро зна да
Живот је негде другде,
Далеко од наших одраних колена
На месту до ког не може
Да се премости
Нити да му се приђе
Изнутра.

Пијанство струји кроз кости
И
Све што кажем лист је на води
Што ће потонути до следећег јутра.

III

А кад ућутим?

Светла се гасе,
Небо навлачи чипкану копрену
Преко паклених очију,
Ударци кише одјекују на плећима
Као бат војничких чизама у клонулом тунелу
И куполе од непрочитаних књига
Не могу заштитити
Богомољу изграђену на костима
робовласништва
Од разулареног покајања.

Све су улице
Улице црвених фењера
И не знам како да одбраним од њих
Белу заставу и ужеглу самоћу
Пуну влажне земље,
Налакираних ноктију
И крвавих пета.

Човек не може изгубити два живота,
Нити овај може покварити још више,
Па покорен
Хрли у самопрезир
Кроз пољубац и смех.

Ниједан трулеж не зна за подмлађивање,
Ниједан дух не сећа се меса,
Нити живот памти материцу

Па тако ни ова
Учмала свакодневница

Не зна за
Хоризонт иза блуда и
Зујања ништавила у стомаку.

А ти,
Ти ми тад у инат пренеси
Слепу болест радости што
Мирисом прегаженог цвећа
Потапа бриге у нехајност

И
Ребра
Још једном
Претвара
У непогажену
Морску пену.

А ти,
Ти ме гађај и мржњом,
Ако треба,
К'о најтежим каменом;
Заливај чамом
К'о најгорчу поноћну травку;
Ишчупај ми овај пепељаст језик
Као кукољ;
Оголи ме просјачки упорно,
Подмећи ми пожар
Под јастуком,
Под стопалима,
После ме гаси Хималајима,
Како год пожелиш,
Само ми некако
Забрани да размишљам.

IV

Сазнао сам да умирем
Оног тренутка када сам
Почео да размишљам и
Када
Су гранчице маслине
Изцигљале у купуњак без рода.

Сазнао сам да умирем
Оног тренутка када је
Месец прокрварио као заклано јагње

А

Зидови утврдили да је
љубав плес мртвих иза балдахина.

Тај валцер је
Скупоцено бесмртан
Када су на талону само силуете.

Сазнао сам да постојим
Тек када сам почео
Заливати искреном ружноћом
Башту костију коју гајимо
У нашој заједничкој сенци.

И тек тада,
Када кичме, карлице и ребра
Почну да цветају и да се рачвају
Без корења,
Без будућности,
Пуни летаргичних соната

Наслутићеш и ти
Да
Сва каљуга коју грешком
Зовеш срећом ил' тугом
Није ништа друго до
Омаж овом устајалом
Бесмислу који стружемо
Изнова и изнова са календара.

V

Бесмислу који чучи у сваком слову,
Смисао тек никне из низа речи;
Не треба се опирати природном зову
Ни јурити ширу слику у обичној флечи.

Нека гноји ко треба да гноји
И шта је сиво нека се не боји
И нек' цвета коме је суђено да цвета
И нек' у миру свене кога жуља планета.

Моја се памет лако одваја од тела
Попут мяса са куваних костију;
Тешко да ме красе каква добра дела
Или чедност иза упалих очију.

Цео живот ме је гризло то што нисам бељи,
Мање похотан ил' бар толико веселији
Али увек гноји ко треба да гноји
И шта је сиво то се не боји.

VI

Неко пева у крв, неко у бол
Некоме дур,
Некоме мол, по заслуги се песме броје.
Некоме необријана брада,
Крваве очи
И псовке модрих зора,
Неко устаје зато што
Мора, право из кревета у испеглану
Кошуљу беле боје.

Мрзим говор
Као што иста та зора
Мрзи мене
Моје вене, тешка стопала
И надања
Пропала, која плутају кроз ову
Каснојесењу непостојаност
Као магла или дим што избија
Из шпалира оџака у родној улици...
Тихо,
Тихо провлаче се кроз поре и ударају о кост,
Сав живот новембра виси о узици.

То је неизвесност љубави
То је награда љубави и
Казна љубави.

То је опустошена мелодија
На виолини,
Као пут под ногама
Који се криви,
Криви

У ритму
Шупљих аплауза
Што ушивају уши.

Планета се руши, ничу стабла огољених вапаја
Сигурно, стабилно
Као копно што ниче
Са ивице мора
И риче на материце
Будућих немајки
Огрнутих кабловима и инкарнацијама
Блуда.

То је неизвесност љубави
То је награда љубави,
Обећање љубави
И њен мост;
Тихо се провлачи
Кроз поре, прескаче јаз
Између Злог дана и залобаја нафоре
И удара о кост
Дрско као мраз...

VII

До пакла и границе и ово небо што личи
На твора и свет у два колора
На који си осуђен.
До пакла и све боре,
Што се к'о море
По челу мигоље.
До пакла и падање и ове поре
Усољене к'о дивљач
И пар мисли што су
Окидач за страдање.
Ноћ
Пуца
И
Поново
Маши
Ме.

VIII

И да преврнеш и исцепаш све календаре
Што висе на зидовима планете
Не можеш одложити јануар.

Тако дише свакодневница.
Не на шкрге,
Нити на ноздрве,

Већ на чињеницу
Да ће ружно паче
Готово сигурно израсти
У ружну патку,

Да из лутке
Неће израсти прелепи лептир
Него губар,

И љубљење
Не претвара
Жабе
У принчеве
Него у жртве
Меке зоофилије.

А јануари ће и даље тећи,
Неки кришом, иза леђа,
Неки право кроз чело и зубе...

IX

Иза прозора
Остаће ова фотеља
Која није део намештаја:
Из ње се не гледа у људе,
Него у ноћ

Или у дан

Или у длан.

Она је колевка за сваки план
Који ћемо домаћински угасити
Као славску свећу.
Она је гејзир брига
И епитаф за срећу.

Видиш ли,
Кад удахнеш урагански,
Да се из ње путеви толико сужавају
Да је сваки корак ход по жици?

Кројена је по слици
Неких акробата
Што балансирају
Између рата
И блата
За кутлачу салве
Оне последње публике.

Доћи ће ти главе
Ако ниси из те касте.

То ти засади клетву
И пусти је
Да расте и расте
И расте
Док ти трње не пробије теме
И сопствени глас не крене
Да те лаже.

А то није твоје племе.

Није било ни моје,
Ал' није ни имао ко да ми каже.

Х

Иза прозора остаће руб града
Зароњен у воњ мокрих коња
И плитких запуштених рака
 Да се крчка и копни.
И све ће звучати као погреб
 Али неће бити тужно
 Као сваки погреб,
Јер се неће сахрањивати
 Људи
 Већ
 Корење,
 А
 Корење
Је и онако под земљом,
 Кол'ко год дисало
 Или било супротно.

И чуће се песма,
Уместо свештеника
Певаће глас из угљенисаних
Птичијих гнезда са посечених грана,
 Храпав
 И дрхтав
 Као са грамофона
Откривеног у подруму
Заборавање породичне куће

И сви ће бити позвани
И сви ће бити несвесно присутни
Укопани дубље од свог тог корења,
 Кол'ко год дисали
 Или били супротни.

XI

Моје је племе одувек
Венуло као добро цвеће,
Исправљало се кад год се залије
Али увек без пупољка и без здравих боја...

Ницало је као коров
По нетачним местима и временима,
Са деловима ушију
И вишковима језика,
У туђим зеницама
И бубним опнама,
Као тврдокорна нула
Посађена у глави шећера.

Рађало се кондорски
Ретко, угрожено,
Са циновским крилима,
Летело грубо
И умирало уз сажаљење.
Само да би увенули
Као лоши људи
Али добро цвеће.

Са срцем врапца
А са сенком платана,
Табана огуљених преко
Речи и дана. После милион
Испричаних и сванулих,
Ненаучени да предосећамо
Ни љубав, ни страх,
Само недостајање
На мах и срк дрхтања

Кроз науљени мрак.
Упорни да
Све што је за чување
Гурамо на плећа јер где
Нема тежине
Ту се не тражи срећа.

Болни и зли на врхунцу ћутње,
Причвршћени корењем,
Одузети и осенчени вером,
Гладни црнице,
Сити човечанства
Што ужурбано прелеће плочнике
Према измишљеним циљевима и идеалима
У страху да ће ослушнути
Сопствену ништавност
Успори ли на тренутак.

12:00

I

Одувек је било нечег енигматичног и замршеног
У твом осмеху попут Гордијевог чвора.
Осмехујеш се у пролазу,
Аскетски,
Као да се десило нешто лоше
Али не теби или мени
Него некој трећој страни
Невидљиво присутној
У овом ходнику у невидљивом пламену
Па није пристојно смејати се
Интензивније у таквим невидљивим
околностима.

Тај смешак тежак тек
Раскорак,
Истовремено је нешто најнежније
И најсвирепије што може
задесити човека,
Остављајући га окованог
пожаром и градом, а
Нерањивог као Ништа,
Пуног носталгије за животом који му се
Никада није ни десио, главе
Помрачене питањем
Да ли је то неко измислио и уобразио
Само како би
Нашкодио самом себи.

Један раскорак који оставља зујање у
Ушима гласније од претрпљене

Детонације у корењу пећине.

Један раскорак у којем се кости леме као
Октобарско лишће под дечијим
Ципелама – ситна привремена
Смрт
Чији шум природно улеже на
Дечији кикот
Попут зупчаника унутар зидног сата.

Благо крива линија,
Инат гравитацији
У којем смисао постојања кокетира
Са дезинтеграцијом тела и свега
У шта смо икада веровали.
Композиција коју је немогуће урамити.

Суптилност мелодије у филму без које би
Сцена имала бар пола смисла мање.

И ја сам тако немо задивљен и прегажен као
обећање.

II

Чини ми се да сам у неком генетски
Наслеђеном знању или сећању већ видео да
У овој вреви остатака истребљених звезда
Које суботње вечери проводе у кларинетски
шупљој

Социјализацији и натапању алкохолом,
Знојем и димом,
Церекајући се и певајући својим пластичним
Главама из неонски осветљених излога са
Циљем да порекну своју огорченост
Узалудном потрагом за смислом или сврхом
Твоје је биће покретач Сунчевог система,
Мендељејевов сан,
Њутнова јабука,
Френклинов гром,
Необјашњива божанска сила која
Помоћу магије ствара логику.

Ограђени тек срамно далеким сећањем на разум,
Непостојани и затровани као
Одраз Европе у Дунаву.

Око нас усвајају псе и трпају
Родитеље по старачким домовима.

Око нас билборди са новом пастом за зубе
И новим детерџентом
Да здравих десни, чистих
Кошуља и крвавих руку
Можемо аплаудирати посрнућу
Еволуције.

Ми смо рак подложен раку и због
Нас је свет ужасно место.

У мом патетичном смежураном
Мозгу и гордошћу натопљеним
Очима твоја памучна
Широка памет и
Паучинасто тихе успомене су једине
Алке које чувају гравитацију
Како ових седам милијарди гамади
Не би тренутно одлетели право до
Дна пакла.

Ти си контра-тег,
Сејеш по грудима семе из ког
Стабло букти брзином недогледа
Све док му се крошње не наслоне на
Сатурнов прстен и тако
Љуљајући цео шаблон
Сунчевог система прави, не хлад,
Већ мрак над нама овде доле
Али не онај поетички,
Већ онај физиолошки,
Који млитави удове,
Омамљује и тера на спокој и сан.

У теби је скривена сва анатомија ратовања.
Пред тобом моје мисли су шкрте као
Сибирски хоризонт и ја сам
Стамен и непомичан као брдо.
Немо задивљен и прегажен као обећање.

III

Гледање тебе је аутобус што брзином комете
Јури ка литици,
Пун ђака који се враћају са екскурзије:
Извесна трагедија на нивоу нације која ће
За два откуцаја срца испреплетати
Сву чедност и лепоту са страхом и ужасом
Који ми навиру из глиба сопственог бића
Право у груди и слепоочнице

И ја
У име нације
Не могу одвратити поглед
Иако ме убија.

То је порок.
То је звук куглице док одскаче по бројевима
рулета
У ушима коцкара;
То је празна столица за шанком биртије
На железничкој станици
У очима пијанице који тек за сат времена
Креће према Бару; То је
Сребро под прстима клептомана
Које сврби и пече попут осипа или крста.

Гледање тебе је олуја излежена у птичијем
Гнезду.

Бујица џеза која се разлива шумом самоубица.

Хаос обложен латентним мазохизмом који
Кључа у глави и преплављује срце

Ирационалним спокојем
Као да је смрт само
Бапска прича за
Децу која одбијају да једу поврће.

Мој најуображенији парадокс где
Бестијалан и жив попут ватре
Стојим као биљка везана кнедлом у грлу.

Немо задивљен и прегажен као обећање.

IV

Понекад сећања пупе и рачвају се
Од изгнанства из мора
Преко умирућих лета иза брегова,
Иза,
Где леже наше свенуле шкрге,
Нефункционални палчеви
И сви кратки спојеви
Бола и лепоте,
Прозаичног и чудесног,
Твог млечног погледа ускраћеног
За свако зло и
Гранатом разбацане деце по
Топографској карти Сирије.

Понекад сећања нема
И тада бих дао пуну шаку
Кошмара
За пола твог сна како бих
Успавао ову глад што се под кожом
Врти као чекрк.

Понекад
Због те глади
Посејем знатижељну слику
У бледом одсјају трамвајског прозора:
Мушкарац и жена
Међусобно удаљени толико
Да се дотачињу дахом,
Повезују дахом,
Повезују том катарзичном
Пупчаном врпцом исплетеном од
Остатака ваздуха из плућа

И

Урастају једно у друго,
Временски и просторно,
Једно аморфно ушће
Антарктика и Африке,
Прародитеља и јајне ћелије из
Утробе будућих поколења.

Грле се и даве
Једно у другом
Док негде у позадини

Таксисти и даље штрајкују,
Студенти траже још један рок,

Амазонија гори,

Неко у тишини ломи нафору,

Нека киша удара и тера
Неке дорћолске пијанице

И неки хирург поражено пере
Зубе у болничком купатилу на
Одељењу онкологије за време дежурства.

И ја се свега тога некако сећам,
Свих тих недогођених ствари
Јер глава је, ваљда,
Тако логичан и расадник и стратиште
За надања и привидне бесмртности,

И носталгично памтим да си тад
Била моја жена и ја сам
Био твој мушкарац
Потпун,
Немо задивљен и
Прегажен као обећање
Али
Не могу да се сетим како смо
Успели да заборавимо да се
Догодимо негде у овој
Мочвари од бетона.

V

Да сам те икада окрзнуо
У пролазу или бар
Назрео твоје теме на неком аутобуском
Стајалишту уверен сам да бих знао.

Искрено верујем да сви путујемо
Склопљених шака и мисли немирних
Попут дечијег страха.
Путујемо ситни, без тла,
Само дах у грлу тунела.

Верујем да зло везе замке по ваздуху
И да је ту цела несрећа:

Када у мраку пред очима крену се
Низати дела; да смо, ипак,
Само жртве својих тела и да је
Самосажаљење увек окаснели воз;
Да одатле будућност никад није
Бела и да очај увек вуче кроз
Трње али никад до звезда.

Верујем да кад нас покоси умор
За нама ће остати тек по
Полуписмен епитаф и нека
Летарична језа везана у чвор.

Ти можда не знаш
Али човек се лако навикне
На лош пут
Као што се одојче навикне на мирис

Само једних груди и
Откуцаје једног срца.

А лош пут на
Овој планети је
Кружна стаза по којој трчимо
С повезима на очима као
Пси
На које нико не жели да положи
Опкладу осим
Несреће и болести,
Јер они су помпезни обожаваатељи
Оних на зачељу трке или у блату.

Искрено верујем да је осећај среће само
Успомена на срећу, баш као што је гледање у
Ноћно небо само гледање у
Успомену на космос.

Искрено верујем да у овом
Мастиљавом пејсажу који
Хронично претвара своју
Децу у пепео, твоја
Лепота је тачна и безгранична –
Песма која жуди да буде отпевана.

Да сам песник –
Покушао бих
Али ја сам тек неталентовани
Састављач речи
Ђопаве маште и ту се подвлачи
Моја црта.

Као у мађионичарском трику који је
Кренуо по злу:
Претестерисан сам на пола и не могу
Да се саставим,
Немо задивљен и прегажен као обећање.

VI

Заиста овде говорим о љубави.

Нељудској и својеврсно изопаченој
Као остатак ове надувене главе.

Љубави која пуца право кроз овај
Смог,
Псовке
И гнев што липти из људи.

Пуца из сржи свих мојих
Лоших навика,
Пуца до твојих
Као маслачак крхких очију.

Пуца до гнезда свега за шта
Сам неспособан као јединка,
До мира, испуњености,
Окрепљености, разума и логике.

То је романтично убиство
Једнодимензионалног пајаца у мени који
Плаши и прети бар трипут дневно
Паљењем планете.

Ретко кад сам се осећао добро и
Ретко кад сам осећао добро
Али знам да је ово
Тачно –
Као што слеп препознаје
Дан – нека мекана топлина
На кожи у мраку.

У тој слепој машти
Мушкарац и жена јесу само два даха
Који вуку тела будућих мртваца,
Пупчана врпца је само
Љигава чулност под прстима,
Антарктик – само хладно,
Африка – само топло,
Сатови – само кликтаји са
Зида који подсећају на почетак
Дневника,
Сећања – само згужване разводњене
Слике
Без линија, контура

И ја сам без икаквих основа
Немо задивљен и прегажен као обећање.

16:00

I

Овај град је толико леп
Кад га посматраш из рударског окна
Празног трбуха, попуцалих капиlara,
Празне главе и пуних уста...

И мекан је као свила
Ако га мазиш прстима пожутелим од дувана
И има укус славског колача
Ако ти је језик отрнуо од ћутања...

Само што у њему нема ничега светог...

Ничега
ничего
nada

Сем пар згужваних новчаница у џепу
И мириса тек печеног хлеба
Што се судара својим ћелавим флертом
Са овим крвавим јутарњим истоком
Што цвили под ногама
И наговара те да заборавиш да тамо негде имаш
Кућу,
Некакав живот,
Неку перспективу,
Нечије презиме и
Неки сат који негодује
Све што не стаје у прав угао
И није обавијено црвеним концем.

II

Овај град
Заудара
На
Неостварене снове,
Затворене фабрике и
Незбринуте псе луталице

И
Жив је искључиво
Захваљујући томе.

Машинерија
Која се храни
Труљењем туђег
Срца.

III

Време ту час клија,
Час дванаест година стоји,
Па један сат смеха
Једанаест сати боли.

Видиш,
Душевна казаљка
Не поштује твој
пешчани сат, овде једна ноћ
Плитког мира
Кошта стогодишње устајали рат.

Ја признајем, псовао сам,
Први, из хира,
У шешир и у прљаве руке. Мислио,
Одричем се свих говорљивих речи
А само сам цедио маглу кроз зубе.

Та бољка не да да се лечи,
Болест лошег пијанца и хазардера,
Чаше празне и рукава
Без штиха... Јад не престаје да тера,
Лакше је зуб здрав ишчупати
Концем
Него тебе из слободног стиха јер,
Немоћ се и даље умиљава
Око ногу, данас тепа ђаволу,
Сутра ће богу,
А време?
Клија, клија...
Само сат вене и са њим
Помало и ја.

IV

После поноћи ту
Улице престају да дишу,
Уклети да пишу, деца престају
Да расту
И једино цигљају
Нокти и косе.

Чудне нас песме носе. Ко зна шта
Сањају виолине
– Људе од глине, који немају
Руке
Па су лишене муке
да им гудала стружу вене.

Не питај мене, ја верујем да
Трубе презиру
Да се љубе
Са уснама свирача;
Да од даха киселог од ракије и цигара
И зарад јефтиних
Плесних игара облаче своје
Химне плача
У пар капљица мутне росе.

Чудне нас песме
Носе кад се закорачи
Преко заласка Сунца.

Тад оживе сенке, хорски запевају само клети,
Пијаница што
Звижди и бунца, асфалт што му се
За табане лепи и срце

Што одавно не зна зашто куца.
Ту звиждук штити попут талисмана,
И иако траје тек
До наредног дана, лакше је
Кад мелодија макар на који сат
Скине са душе презрели јад и мајчински,
Без осуде,
До постеље те испрати.

Од чудних смо песама саздани.
Јер, да набројиш свако лице на Земљи
Свако би имало засебно име и засебан плес,
По свему незамењив
И засебан страх од исте тишине.

V

А каква је твоја песма
И
Ко си ти кад те
Нико не гледа? Одговор на
Нечији страх
Или испразна беседа?
Летаргична мелодија што душу тера да
Зева
Или злослутан прасак
Из грла револвера?

За себе никада не бих умео да кажем.

Против
Своје воље
Трудим се да
Буде боље јер знам, најгоре се
Коти сенка
Кад погасиш сва светла.

Зато сам сигуран само кад се лажем.

Не изгледам добро ни под корењем сунца,
Ни под копреном мрака; А срце куца,
Куца по химни обешењака,
Буком одлаже пад.

Једно је сигурно – умрећу
Млад,
Разочаран и одрпан.
Чак ми ни стих неће бити

Бесмртан. Кости ће почети да ми
Цветају тек
Под земљом, након што ме
Прогута век и са оне стране
Огледала.

Бескрајна будала,
Смеса 'леба и игара што злу помаже.

Тако сам сигуран само
Када лажем ил' кад не може
Дубље да се преда.

А ко си ти кад те нико не гледа?

VI

Како би знао за лет
Да ти се очи никад нису напасле птица?

Како би знао да је небо дубоко
Да те облаци нису опрљили по чулима
Пркосније од коприве?

Како би знао да дно мора
Оставља теже модрице на врату од људских
прстију
Да никад ниси био
Један од успешних дављеника?

Када нико не гледа
И кад одбаци те град,
Одустаје се од тела, јер
Ти си све што си икада дотакао,
Искусио, окусио,
Погледао и прежмурио.

Све то и много више
Али никада ниси месо

Јер онда кад себи постанеш месо
Тада си само бомбардер
Насуканих олупина сопствених бродова.

VII

Свако присуство Бога у месу
Гњечи твој гениј под диркама.

Ти седиш склупчан унутра
У чекању на Његову сенку
Или псовку,
Да оправда стуб дима
Који користимо као пиједестал,
Да одагна опори метални пожар
Који одјекује овим мизантропским
Слепилом.

Толико је потребно,
Један доказ узан као влас,
Потврда да сви наши пријатељи
Нису умрли из чисте обести
Или због недостатка исте.

Једна танка струна
Која ће држати сву бестијалност
Наших шака и грла
У џепу недоречености.

Дан оштри копље,

Скоро је пет,

Васкрснуће нови покољ
Који ће се котрљати плочником
И скупљати у себе сате и кларинетски
Шупље животе
Као восак

За свећу која се никада неће упалити
Па ни догорети.

Одсуство тог пламена
Увек ће бити утеха
И сва снага која доји идеју
Да у мраку можда не види се ко је скројен по
чијем лику:
Да Ти ипак ниси
Суморан, горд,
Стегнуте иструлеле вилице,
Са џаком идеја чијим заливањем
Јадник може само да свене.

То одржава катарку
Ове уклете лађе,
Смеши ме у правцу неба
И облак узвраћа смешак
Блуднички снажно и господски дискретно.

Остаје да се њише надање
Под таласима
Да ће једног дана на
Сочиву дурбина засветлети
Неко пацифистичко решење
За овај Гордијев чвор
Везан пресецањем пупчане врпце.

У супротном,

Ми смо само прегажено псето
На магистралном путу.

Плод еволуције којим је
Природа управљала
Милион година
Само
До точка
Несавесног
Возача
Камиона.

Можда бог живи
У неком другом граду,
Граду који
Не заудара
На
Неостварене снове,
Затворене фабрике и
Незбринуте
Прегажене псе луталице.

VIII

Тако се неретко
Тешим:
Кроз обнажен стих
Мантре или песме у ћутњи,
Јурим по рукавима штих,
Да збир буде крупнији
Од проливеденог греха
Што се цеди
Кроз реч,
У вир...

Мој омаж предаји,
Мој уснули манастир
Што сјаји.
Једини, последњи
Ђошак у којем
Не морам да кријем
Зашто плачем или
Пијем

Где све иконе
Климају главом
И знају зашто мањкам смеха...

А то није баш само од греха.

IX

Што је молитва тежа
Мање се усна помера
И теже речи кроз ваздух струје.

Јер звук је место где се плете
Мрежа и кроји мера
За грло олује.

Зло је увек жедно словенске крви,
Њеног цеђеног вапаја
Кроз врећу поноса и ината.

Зато ћути, мрак најпре смрви
Песме што ничу из очаја.
Мук је тад вреднији од злата.

Чак и кад загрме губитничке трубе
И зажелиш криком оставити трага

Ћути,

Нек' усне буду ту да се љубе
А не да дозивају врага.

Х

Лаички смо
Укљештени
Између
Два галопа кише.
Осећаш ли?
Облаци се опет гужвају преко хоризонта,
Као што умеју недељом,
Долазе са југа
И сенке су им слане,
Носе укус Медитерана и предратне тишине.

Ни овај пут не вреди да се деремо на њих,
Глуви су,
Не знају како се плету уши,
Нити како се кали погледом.
Дресирани су само да трче са тог југа
И да пресују будућност просто као ивер:
Од данас, па назад све до рођења,
Остављајући нам у образима
Само глаголе у прошлом времену
И ове уклете храпаве реченице да почињу
Са већ одавно похабаним: „Сећаш ли се...“

Више ни сам нисам сигуран
Да ли се заправо тако моли
Или се само распирује носталгија.

XI

Носталгија?
То ти је купажа
Слане воде, цитрусних парфема
И непреводивог језика месеца
Што се руга од хоризонта до обале.

Дечије руке које
Кликерима гађају кратере од граната
И родитељске гробове
Док се земља пуши
И мекша од крви.

Јато лешинара
У светињи пуној магле
Које негира одузимање
А сабира сенчења идеала.

Колевка пуна сламе и ексера
У којој спавају ломаче
И распорене трбушине
Дебелих надања.

Кутија шибица
Напуњена азбуком трагедија.
Чиода која
Пробада континент.

Тек
Ситница која
Јури ка потиљку
Човека на ивици,
Као комета,

Кроз бога,
Кроз молитве,
Кроз људе,
Кроз градове,
Кроз било шта
Што си икада
Бар на тренутак
Посматрао
Као склониште.

XII

То је само живот,
Неко ће заклет у несигурно
Крварити без лека,
Некоме ће твоје
Дечије очи
Сладити овај
Лимунски жут и кисео месец.

То је само живот,
Ти ћеш мутити хороскопе
Некоме чији је пут кроз живот
Избраздан тачно и промишљено
Као плоча од винила,
Док ће неко штуцати макадам
Или калдрму,
Правећи раскрснице испред уста,
Жуљајући табане на
Страху од пољубаца или промена.

Кад се спере све са дланова,
Колена,
Стопала,
Када се спере
Одећа,
Звање и знање
Човек остане го и недоречен
Или у страху или у веровању;
И обе ће врсте најрадије
Вриштати кроз крошње
Као да им је грло ослоњено
О каму

Јер грана носи крик несвесно,
 Као црва,
 Далеко од ушију
Слушалаца немирних плућа,
 Право до корена
 И даље
 До оца или Оца.

20:00

I

Љубав не постоји,
Измишљена је како
Би попуњавала велико платно
И испразне реченице.

Еуфемизам слепила.

И, засигурно,
Измислили су је касно,
Тек при крају треће строфе,
А пре почетка гужвања оваквих новембара,
Када си
Зрачећи велике речи
А упијајући моје мале неписмене мисли
Подигла чашу жмурећи
И играла с вином
Кроз глиб суботње вечери

У незнању да
Кол'ко год је у чаши вина
Бар тродупло више у њој
Има мојих изгарања,
Маштања и
Варања, што стихијски навиру у памет.

Треба стално вређати планету,
Историју, људе и остале гриње,
Натерати Земљу да макар једном погне главу
Па док се грчи у стиду,
Украсти ти сенку,

Пољубац
Или пажњу
По први пут искрено.

Ја стојим у овој штрокавој
Врећи мяса и чекам,
Чекам да заспе сви језици што куде
И петлови што буде,
Да ти се ушуњам у шапат
И постанем талас слеп
Што ти руши те куле од песка
Које људи без бора зову сврхом,
Хармонијом
Или сигурном луком.

Биће то најнемији лавез топова
Којем су се рањени икада поклонили
И најпенушавије кајање под којим ћеш се икада
Сакрити од плуска колотечине!

Љубав не постоји
А ми
Нисмо више деца
Па да се стоички носимо с тим.

Компаси – пропелери,
Поветарци – урагани,
Чак је и иње полудело
Па се таложи по ободу вулкана.

Како се живот просте пантомиме
За тренутак пресвуче

У брзалицу на мандаринском...

Какво површно слепило.

Нигде нема сутрашњег дана.

Кажу: „Пијанац,
Вуцара се и клати пред поштеним светом!“
А ја се само збуњен спотачињем о риме
И провлачим испод осуде
Која се до пода повија од тежине плодова,
Опијен једино досадом.

Љубав би била дивна мала
Изопачена бајка
Да ја нисам отац абортираних успеха,
Трапав за бела певања
К’о и сваки други антагониста
А ти мајка песама у пламену..

II

Оно што је стварно љубав је
Кад седимо овде заједно
У нашем кавезу изграђеном
Од памучних обећања
И оглоданих плећки преминулих сисара
Док сирене са улице газе преко Превера
И демантују Барбару
А трансвестити сеју јерес
Ту, доле, испред зграде,
Скореле шминке
И усана испуцалих
Под песницама кошаве,

А

Наш прозор не гледа на њих
Већ на шуму
Која се и не види баш толико дању
Нити отворених очију
И они завиде шуми
Јер се све њене сребрне стазе
Увијају и мрсе
До тог нашег прозора
И псују те
Јер њима никад хаљине
Неће стајати као теби,
Јер не мораш да се шминкаш,

И псују нас
Семафори
Јер шума нема тротоар,
Бетон,
Пешачки прелаз,
Нити дефинисане раскрснице

И нема закона
Који икога може казнити
Зато што се није зауставио
На путу ка
Избезумљености
И шизофренији.

Псују
Јер шуме немају светла
А тада, у мраку,
Човек може створити све
Јер тада машта није машта,
Већ погача и со.

У зубима гонитеља
И мрзитеља
Укрштамо се и раскрштамо,
Подмећемо пожар у болници,
Љуштећи поморанџе,
Опрљених лица
Сажаљевамо
Угљенисане болеснике,
Медицинско особље
И корумпиране хирурге
Чији виски сад кључа по боцама
У ординацијама онкологије
Које се топе досадно простачки
И галопирајуће предвидиво,
Попут сладоледа у рерни
Док
Трансвестити и семафори
Покушавају да нас пљуну

Али не успевају
Јер
Нико не може
Да препљуне
777 сунчевих система.

Ниједна мржња не може бити
Толико интимна колико
Стајање пред тобом у тишини.

III

Негде у овом граду постоји један храст,
Запис,
Под којим би смели да преломимо
Кошмар као колач и да се
Сити без страха цео један сан
Гледамо у очи,
Тихи,
У ћутњи,
Док би се негде иза твојих рамена
И мог репа ноћ вукла слузава споро
Као јутарњи саобраћај на булевару.

Негде у тој науци
Посматрања
Мисли би престале да
Буду нар бачен са врха
Седмоспратнице,
Расуте од неба до палчева историје
И постао бих тачан и концизан
Као саће
Или анатомија.

Под тим храстом
Пре мене вероватно је
Долазила
Смрт
Повремено да пуши
Цигаре уз блуз што пуцкета са
Грамофонске плоче из четрдесетих
Као да се туга тада певала само са ломаче;
Понеки бродоломник
У потрази за

Богом међу жиревима
И новорођенчад без сенки која
Умусављена купинама
Од блата праве хероје.

У тој утопији тишина
Грли као мајка и
Протестује против сваког асфалта
И сирене
Који бесомучно
Надиру на
Прозорска окна
Твоје и моје спаваће собе.

IV

Због таквих утопија
Не бих ја баш међу солитере,
Нити икакве градове оивичене
Таблама, знаковима и тротоарима.

Ја бих да ми,
Руку под руку,
Са неким ситним стварима
На леђима, кренемо путем севера,
Где мрак памти све, као вода,
А не само грешке.

Овде до глежњева
Потапа невера, а и речи су тешке,
Само се вуку и гвире
Из пећина ил' уста.

'Ајдемо тамо где ће кроз гејзире
Написмено да нам опросте
Ову прокислу младост
И сперу перутава
Мутава
Кајања
Са рамена.

Негде где су заборављене
Све песме, и као замена
Се рецитују сањарења
И радост.

Можемо било где,
Жмури и бирај,

Макар имамо ципеле
Па можемо јести границе.

Бирај и са које ћемо
Станице,
Само да нам страни буде гнездо.

Негде где ће те
Ословљавати принцемом,
А мене господином
Уместо овим похабаним именом.

V

Бар последњих педесет година
Овог мог трореценијског живота
Ја у теби видим нешто принцезасто
Чему се покуравам:

Пошто ти не пијеш више течности дневно
Ја за толико пијем више у кафани;

Пошто те толико често боли глава
Ја за толико нишаним већи мамурлук;

Пошто је ваздух загађен и не дишеш лепо
Ја за толико купујем више паклица цигарета;

Пошто ти не размишљаш о исхрани
Ја за толико више гладујем у својим идејама;

Пошто ти фали гвожђе у крвној слици
Ја за толико пумпам олово у мојој;

Пошто се изједаш због пролазних брига
Ја за толико више гутам живце право из кутлаче;

Све са циљем да побијем сваку квоту
Која тврди да ћеш можда отићи
Пре мене
Са ове страћаре од планете.

И

Волео бих да дишеш што гласније док спаваш,
Да хрчеш са узвичницима,
Као на каишевима стрипа – ХРРРАААК!

Да ноћу једино могу
Да те посматрам у несаници.

Волео бих да мљацкаш док једеш
Да ме сваки твој залагај иритира
Као алергија
Док отвара пут до твог желуца

И да се дереш док говориш,
Да псујеш тако
Да цео комшилук нагне ка православљу кад те
Чује
Јер их подсећаш да се прекрсте.

Волео бих да се свађамо још жустрије
Да се убадамо и крваримо,
Плачемо и нервирамо,
Па миримо и смејемо...

Да за сваки такав узвичник
Будеш један знак
Интерпункције
Живља од мене.

VI

Свакодневно сам ковао план
Како да јој украдем мацкалице
Које је носила у својој малој ташни.
Нервирала ме је,
Као да мора да крије лице
Иза свих тих сенки, пудера
И богзна каквих глупости
Само да не би морала
Да се правда због чега је природно лепа.
Јутро,
Аларм некултурно рига и звижди,
Она полу-слепо напипава будилник поред
Кревета,
Ја већ ловачки нишаним
Где се крију те
Њене зле темпере и четкице
И на крају
Увек останем са планом
Оствареним само у глави
Која би још пола сата
Након ње остајала
Уморно да се љушти по јастуку
Са својом ловачком причом испод чела.

Не знам зашто, а није ни важно.

Зато сам се трудио
Да остајем заљубљен само недељом.
Тад остаје да лежи,
Спава дуже од мене,
Па имам времена
Да је дегустирам

Док је сунце не избразда све до табана
Који су увек, за разлику од мојих,
Остајали покривени током целе ноћи,
А мени би увек било топлије,
Колико год да повуче покривач на своју
Половину.

Не знам зашто, а није ни важно.

Додуше, и тад сам се нервирао,
Као да јој је срце рингла
Па сваких пет минута
Морам да се враћам
Да га слушам и проверавам.
А оно – ради,
Не ради,
Ради,
Не ради,
Ради,
Не ради,
Ради...

Смрт је увек била живља и страшнија недељом.
Мој обећани хир да се плашим само
На црвено слово.

Не знам зашто, а није ни важно.

Недељом је обожавала да се
Иде код њених,
Да се прича,
Да буде весело,
Да се позивају

Кумови,
Родбина и
Пријатељи.

У мојој кући никада
Се
Није
Нико позивао
Никада
И сви смо живели
Као пролазници
И због тога су ми
Одувек тешко падали
Ти њени ритуали.

Данас,
Сваки дан ми је недеља,
Али Недеља,
Ничега се не плашим,
Кревет није тесан,
Ноге су ми увек покривене,
А стопала – хладна.

Не знам зашто, а није ни важно.

VII

Између слоја кармина и меса твоје усне
Пулсирао је цео дрворед загрижених јабука
И змија бесних од церекања
Када ми се сунце, право из зенита,
Обрушило на главу попут лешинара
И уверило ме да звезде

Никада нису биле веће од
Једног пушчаног зрна.
Између слоја кармина и твоје усне
Ђаво је био архитекта пирамида у огледалима
Када је плакао и сузама
Сејао
Увале и вртаче

По овој раскомаданој башти од планете
Где је коров поникао
Куд год је човеку срце заборавило
Како се трепери.

Ту, између,
Срце никад није мировало,
Ту су песме остале прикљештене
На пола рефрена,
Без закључка,
Сви филмски јунаци
Претекли су у лоше намере,
Прокоцкани су част и достојанство
И мој мук сазидан је
Као крвава балада и
Савладан као
Бронзана статуа пораза.

Ту, између,

Лакше бих дисао да сам само странац,
Бројка на излизаном календару,
Насловница јучерашњих новина,
Али од свега
Ја сам морао бити
Онај ексер у зиду
Који носи терет неке туђе слике,
Туђе приче и загонетке,
Ћутке рђајући у месту,

Обешен,

Осуђен да се даноноћно
Смеје гласно
Док Црњански ламентира
А живот тече предвидиво

Као да се до смрти путује трамвајским шинама.

VIII

Све је требало да иде по рецепту:
Да заваљена под мојим рукама
Гледаш децу која играју кликере
 Над очевим гробовима
 И шале се, слажу се,
Док кредом цртају себе
Линијама и кружићима
 По хладном мермеру.

 Да равнодушно слушамо
Плач црнице и дрхтање корења
 Које тресе са себе
Човечанство као труло воће
 Док реке пенетрирају
 И цртају вене
 По њеном челу.

Све би то ишло по рецепту:
Да се заједно ишчуђавамо
 Како то да немам шаке
 Него вреће пуне
 Туђих обољења;
 И
Како то да се плиме и осеке
 Збуњују као наши
 Испреплетани прсти...

А рецепти су за почетнике
И ја сам никакав кулинар.

IX

Не можемо
Ми низ исти језик,
Ти множиш реке у очима
Кад се узбудиш,
А узбуђујеш се лако,
Па куд год погледаш
Ја морам мост да градим преко тог правца,
А ти Волгом да заливаш видокруг.

Не можемо ни уз исту муку,
Ја упрљане руке
Бришем о презрелу ноћ,
Ти млеко подгреваш зором
Па умиваш њиме те бледе образе,
И тако, кад ја тек стигнем до
Безобразлука и кајања,
Као до сећања на стару рецитацију извезену у
јастуку и таваници,
Ти већ ходаш низ степенице,
Преко мојих клемпавих ушију
До каљавог свакодневног живота.

И у исту реченицу једва стајемо.
Тесно је,
Јер твоје зрачење је опипљиво попут теста,
А ово срце,
Што је моје и свачије,
Алаво,
Па те гута
И бубри дебело
К'о језик у биртији.

Понекад, кад се занесем,
Почнем дисати под водом на француском
И заиграм самбу коленима
И кренем те дозивати
Плимама и осекама.

А

Планета и даље мисли
Да то има везе са крођењем
Месечине...

Све и да ми се
У грудима нађе само
Стврднут грумен лоја

Пред тобом
Ваздух је пун неког претећег набоја
И ја сам тек гром
Што месечари
Кроз твоје колутајуће очи
Док негодују сву
Бенигну детињарију
Која ми липти из речника.

Х

Тише,
Тише плачи
Да сузе не пробуде
Километре између нас
Јер кад капну на јастук
То и асфалт пече
Па магистрала риче
Као рањена звер.

Тише,
Јер под твојим жалом
И десет километара је цела Сахара
И иако из сваке сузе
Процвета оаза,
Њен пад
За мој врат
Тешка је рука целата.

Нека се тише мрве сузе,
Као бајат хлеб за кљун врапца
Под овом чађавом подлактицом неба.

Тише... Тише...
Посвађај јецај
И псовке што кошава
Цеди кроз зубе муње.

Кад год сузе потврде
Да ми је тело твоје

Опипљиво к'о глас, пена, магла
Ти се не базири

Оно чега под прстима нема
У глави уме бити опипљивије
Од коже или проблема,

Зато у инат онда
Тише...

Тише...

XI

Јер
Када напушташ
Остављаш скинуто тело иза себе,
Мене,
Као змија своју кошуљицу
Да се сушим под сунцем,
Да ме испија
Док храни биљке,
Обасјава насмејана лица,
Прави хладовине,
Зору,
Зенит,
Сутон,
Сија у ретровизору возача
Као ореол који га нервира
Док јури аутопутем Е-75
Ка мрзовољној будућности.

Када напушташ,
Остављаш ово тело
Да се врти у овом акваријуму
И филтрира духове кроз шкрге
Уместо воде;
Алтернатива дављењу је
Гушење тајнама,
Прескоченим реченицама,
Фотографијама у диму,
Плафону пуном отисака твоје сенке
Која има предигру са овом
Очајном кинеском сијалицом од 60W
Што трепери као страх у гласу.

Када напушташ
Постајеш сурогат мајка
Усамљености,
Порока,
Монументалне једнине,
Заклетве на једнину
И ништа друго осим једнине;
Постајеш сурогат мајка
Лоших песама,
Лоше музике,
Лоших филмова,
Лоших пријатеља;

Трујеш грамофон,
Звук је сув и бљутав,
Звук је пастелна боја у ушима
Која црта меланхоличне портрете,
Пејсаже,
Пешачке прелазе пуне странаца
Који ћелаве на киши
И мењају длаку
Под јакнама и кишобранима,
Корачају брзо
Док им се откуцаји срца
Буку
Остављајући слузав траг
Виноградског пуза за њима.

Кад напушташ заборављаш да волиш
Ако волиш
И да желиш
Ако желиш

И да прихваташ
Ако прихваташ.

Када напушташ
Сећаш се једино како се уме.

Одузимаш само један
-1
А котиш бескрајне збирове
У нечијој лобањи
Закаченој за то тело
Попут пулсирајуће чиоде.

XII

Теби је лако,
Отвориш ове странице
И читаш ме,
Кад и како ти се прохте:
Кад ноћ умаче колена у зору,
Кад јутро зализује иње по калдрми...

Спустиш кажипрст на ове речи
И чујеш како ми срце одзвања.

А ја?
Да кујем завере и сплеткарим
Са титрајима твог детињства,
Опет остаје само једно – да се бојим;

Бојим укуса тог сазнања на непцима,
Да и сретно и сетно не постане горко,

Па задовољно и хармонично ћутим,
Намирисан сладуњавим незнањем,
Захвалан на небројивим пасусима
Измишљених прошлости
Које ти, тако, пигмалионски могу пришити за
корак.

ХИИ

Понекад успем да те сањам
Без да ти се сетим лика.
Цела памет исцури
Дуж сливника
Низ вир
И хир

Јер

Оно што
Је искрено
Не памти се кроз
Лице, него кроз звиждуке
И цврчке иза ребара; они
Зчас преору планети
Око, језик и нос
Да би мирно

Ходао го
И бос,
Прогорео
И загорео

Жваћући месо из образа
Како би прогутао речи.

Тако се успомена
Лечи и хипостаза се
Уздиже из комада суве глине.

Понекад у сну
Мој се речник
Расплине и ти никнеш
К'о бршљан
Без да ти се сетим лика...

У том гробљу слова и песама без стиха

Сањам мутав,
Без тачки и слога неки пргав
Сан са два рога,

Хиљаде речи без икаквих слика,
Твоје чудно лице,
Лице без лика.

XIV

Понекад збуњен
Чујем и сећам се
Из сна или успомене како
Шапућеш попут глади

Чекај ме...
Екај ме...
Кај ме...
Као предговор олује речи
Се провлаче
Кроз неочешљано багрење.

Не вечерас – кажеш,
Вечерас ти речи соли пеге по образима па је
касно.
А ја се отимам, дубоко, између среће и јаве
Па ипак на крају одлажем у страну
И перо и штит без грба.

Спуштам заставе на пола копља и
Чекам...
Екам....
Кам....
Кротим јогунасто стрпљење
Кроз скамењене беоњаче.

Свака одредница даља од
Сад и овде
Представља покушај
Клања сенке.

Под ноктима јутра,
Над костима заједничких успомена,
Док дрхтимо и страхујемо,

Није ли то право време
Да се подигне храм
Напаћеним боговима
На твојој процвалој доњој усни
У којој кључају тајне и
Једначине рађања?

А ти, ћутиш попут стида
И у круг шапућеш:
Чекај...
Екај...
Кај...

Предговор олује носи речи
Као епитаф свега неоствареног.

XV

Ретко кад мислим о теби
Тек понеким чудним данима,
Непарним и вишецифреним,
Као што су моје бриге,
Или боја табана
Кад се препешачи босонога
Од почетка молитве
До средине твог чела.

Ретко кад,
Тек неким глупим данима,
Ево, рецимо, средом,
Кад се клацкамо заједно
На лакту недеље
Између прошлости и јаве
Између кафе и цигаре
И дижем прашину
Као да је неизвесно
На коју ћемо страну пасти
И среда
И ја,

А

Суђено нам је
Да се дочекујемо искључиво на колена,
Као да смо пола мачке.

Ван тих
Малигних и горких дана
Живот цвета
– Тад као светионик,
Горим, пуст,

И чекам
Да се доселиш
У кљуну неког тако
Глупог дана,
Пламтећи у правцу
Неоивиченог
Киселог гроба

Испред ког ћу умрети

Заједно
Са својим
Плановима
Да садимо хектаре сунцокрета
Испод некаквог
Црног грома и да
Олује затварамо у тегле као мармеладу
Па да се за њих лепе
Прошли животи као мрави,
Док ми

Старимо у хармонији јутарњих кафа

И неке Брелове шансоне што ти се
Као измаглица
Лепи за образе пуне крви,

Размишљајући о томе

Ко је твоја никад непрежаљена љубав?
Због чега најдуже ниси причала са сестром?
Трачариш ли макар у себи?

Зна ли још неко да улице мењају смер
Кад се дуриш?

Колико ти се гади моја неизлечивост
Од твојих узбурканих, нетакнутих
Мисли које вечито журе негде као јато?

Било би то савршено зрно коначности:
Ти – пејсаж надања укоричен ритмовима
Прогнаних инспирација,
Ја – шупља, нема глава,
Похабане памети намрвљене по поду
Попут бајатог хлеба

И

Небитан
Страни град
Који риче напољу
Својим аутобусима и трамвајима
Док се неко мрзи, смеје или љуби у инат
Часовницима који
Хрле ка провоцирању прве смене.

XVI

Има неке посебне дражи
Када дође овај девичански део пролећа,
Кад ветар прекине да носи мирисе,
Када их оставља у месту да стоје и потврђују
Да су стварно ту и да
Прогањају неке љубави
Или места
Или ноћи када
Младост почиње да се испија у малим гутљајима,
Када су се ситним бројевима разгажених ципела
Правили кораци шири од части.

Нема више дилеме
Да ли ти се учинило,
Да ли су то само жмарци носталгије.
Нису.
Ту су.
Чврсти су као стуб
Или зуби.
Дошли су по свој део уздаха.

Срећом,
Твоја кожа мирише на Урал,
А ја Урал никада нисам омирисао ни у траговима
Па ништа на овом свету не може да ме подсети
На тебе.

XVII

Не разумем се баш у много штошта,
Помало у изгубљеност и презимена залуталих,
Поприлично слабо у путоказе или стазе.

Када би главе биле сталне и, онако,
Битне али заборављене
Као збирка поштанских маркица у
Прашњавом албуму неког неупокојеног старца,
Моја би свакако била скинута са неког
Неиспорученог писма у којем спава нека
Никада не покренута бујица речи.

Не разумем се баш у много штошта,
Поприлично оскудно у дијалоге
Али чини ми се да таква непрочитана писма
Сличе на ове наше невођене разговоре што
Галопирају кроз моју главу као
Коњи у пламену.

Из таквих непроклијалих бука множи се само
Једносмерна млака разочараност и
Пелцер паперјасте апатије.

Не разумем се много ни у вредновање
Али чини ми се да све што причам,
Поготово у глави,
Нити вреди,
Нити је оплемењено неком
Посебношћу – Баш као та писма:
Хрпа костију напуњена словима
Уместо сржи, закопане у
Картонској кутији на полици неке сеоске поште,

У чекању прве несташнице материјала за огрев
Како би биле употребљене,
Како би измамиле осмех
Промрзлим поштарима јер
Сви знају да постоје речи
Калоричније од угља
Које умеју да горе и деценијама.

Толико знам и разумем.

Такође знам,
У тим писмима сигурно постоји бар хиљаду
Извињења
Баш као што би моја била,
За сваки заборављени рођендан твојих сестара
Или мајке,
За сваку улицу и град који су кородирали у теби
Због
Неких мојих неодмерених коментара,
За сваку дечачку љубомору усмерену према
Твојим
Бившим љубавницима или
Садашњим друговима или
Будућим погледима по градском превозу који се
Моле небесима да вас ухвати шпиц на мосту
Како би могли што дуже да зуре у тебе
Или
Опијеним таксистима који те просто
Питају кроз ретровизор: – Докле?
Нисам сигуран колико се разумем у љубомору
Али ти таксисти ми највише сметају:

Срели су те први пут и већ су знали
Где живиш
А опет су толико глупи и коначни да
Су једино обраћали пажњу на таксиметар.

Не разумем се много у штошта,
Поприлично слабо у путоказе или стазе
Али да сам барем у једном животу био таксиста
Макар бих
Знао како да адресирам та писма.

ПОГОВОР: ОШТРИЦА И ОПОМЕНА

1. Предмет писања у живота изазову.

У својој трећој књизи *Звиждук из костіју*, као и у претходне две, Младен Цицовић са оштрим запажањима и доследно истини, говори о *стварности*, посебно о њеној мрачној страни. Критички, иронично, отворено и јасно, песник указује на свеprisутност зла, распрострањеног на много места и израженог у разним облицима. Он жигоше негативне појаве у људском друштву: лицемерје, духовну беду, разврат, подлост, неморал, себичност, и сагледавајући свет без илузија, то што види изазива у њему праведни инат и побуну.

Готово све песме у овој збирци исказују се као ритам песниковог сопственог срца и музике са тамошњим извориштем. У њиховом настанку учествују сва чула, одражавајући унутарње стање свога творца, и производећи реакцију запањености код примаоца.

Све што говори, Младен Цицовић говори на свој лични и уједно савремени начин, баш како је примерено предмету писања. Он не укалупљује ствари у строге шеме и режиме писања стиха, али ни једна његова песма није без јаког ритма који бије као изворска жица; није без одговарајуће речи, није без звуком дозиване риме, чије се место распоређује према неким сопственим правилима унутарњег бића саме песме.

Живот и свет у коме смо најмање пружа радости, а највише разочарења. Чак и за наду, која је најупорнији одзив радовања душе, у тој суровости

нема места. Песник схвата ружноћу стварности. Слагање горких тренутака једног до другог, води у безнађе, а поглед у напред делује болно, без будућности.

Мрачна страна живота обузимала је многе песнике и била је главни мотив за њихово стваралаштво. Песимизам или дубоко реална слика света око себе, рашчињена на стварне чиниоце, сагледана без улепшавања, у свим грубостима истине, донела је појам „уклетих песника“ половином деветнаестог века. Суштина је свакако старија и увек је подразумевала дубинско и подробно суочавање са реалношћу. Ново време није променило старе елементе стварности. И зато, у песништву Младена Цицковића, склоног да зарони у ствари и види их изнутра, има много примера за сурову и натуралистичку страну живота. Песнику није нимало лако што је својом природом натеран да до детаља види ругобност живота и о томе, са намером упозорења, написмено проговори. Храбро ухваћен у коштац са животом и темама о којима пише, песник би итекако волео да ствари промени на боље, и зато не затвара очи, јер се само отворених очију, са пуном свешћу, може указати на пут ка решењу.

Сваки фрагмент стварности ипак, открива само слабости човека, и немоћ упињања, сводећи живот на смрт, као на коначну суштину.

О том неминовном путу, пуном гнусних појава, писао је половином деветнаестог века зачетник „уклетих“, француски симболиста Бодлер, или пре педесетак година, са дозом ругања, значајни србски песник Бранислав Петровић.

Младен Цицковић, песник и свестрани уметник, аутентичан, независан, свој, непоколебљиво

говори о привременом трајању и о повратку почетку, који је опште знана дефиниција живота и смрти.

Философија живота је тајна у Богу али и у човеку. „А ко си ти кад те нико не гледа“, пита песник, алудирајући на људско лицемерство.

Губитак не постоји само на пољу људског друштва. Деловањем човека, губитак се наноси читавом свемиру.

На данашњем небу песник види „остатке истребљених звезда“. Речено чисто и јасно, са таквом способношћу изражавања, читаоцу се не оставља могућност шетајућег тумачења. Чињеница је да је некадашњи чист божански космос доживео упад човека и сад је оштећен и израђављен вештачким сателитима и станицама, као делом људских руку! Поставља се питање: Има ли човечијег дела које није за осуду, и када ће човек поставити границу сталном нарастању своје сујете?

Целу збирку песама Младена Цицовића *Звиждук из костију* прожимају *представе о двојности* или *располућености* света. На једној страни су бука, мрак, зло, а на другој тишина, светлост и доброта.

Тасове теразија не држи у равнотежи подједнака него управо неједнака количина тих ствари, и различита тежина њихове вредности.

Светло и тама су два најосновнија контраста. Тама је оно што преовлађује, али довољно је само мало светлости па да се тама разбије и успостави потпуна равнотежа. У пренесеном значењу,

те особине се односе на људе: читав свет је таман, док је само понеко биће достојно светлости.

Човеку стварају непријатност спојене неспојиве ствари: бука и тишина. Они су „варка века“ или велика неправда, као и сам свет, јер се ту заједно „збрајају и грешници и свеци“, бритко говори песник.

Асоцијативност и метафорика, мисаоност и реторика, преплићу се.

Тако, контраст који чине *светло* и *тама* излази из свог познатог супротстављеног односа, и добија нове особине у другачијим мисаоно-језичким условима. Ако песник каже: „Тишина – другачије сија у мраку“, то значи да се светлост поистовећује са тишином, подједнако као и са сијањем. Тишина, која је потребна песнику, појављује се као снага која смирује и охрабрује у часовима када је мрак свуда око њега. Сама помену-та формулација показује његов изврсни смисао за пословично изражавање, коме се поред наведеног примера, придружују још многи други у књизи.

Посебну вредност овог песништва одиста представљају језгровите мисли и мале целине, обликоване као пословице, мудрости, сентенције, или потпуне дефиниције. Те кратке и дубоко мисаоне форме одувек су биле заштитни знак Цицковићевог стваралаштва. Сажетост на саму суштину најбоље изражава самог мислиоца и најбоље се памти код читаоца.

Ево неколико примера. – „Што је молитва тежа / Мање се усна помера / И теже речи кроз ваздух струје“ (16:00, IX). – „Љубав не постоји, / Измишљена је како / Би попуњавала велико плат-

но / И испразне реченице. // Еуфемизам слепила“ (20:00, I). – „...Лепота је тачна и безгранична – / Песма која жуди да буде отпевана“ (12:00, V).

2. Својства стила.

Стилска изражајност, то се подразумева, мора бити примерена ауторовом гласу и предмету о коме се пише.

На неки себи својствен начин, Младен Цицовић бележи стварне слике из живота око себе и у исто време успешно претвара реално у над-реално, очекивано у неочекивано.

Када није у могућности да ружну стварност доведе у ред и учини је другачијом, човек је принуђен да јој се наруга или да од свега дигне руке.

Песник као прекаљени борац за правду, што је показао и у своје претходне две књиге, обрачунава се са ружноћом стварности тако што о томе говори отворено и са изванредном *иронијском* цртом.

Садржина његових песама исказана је са пуним захватом снаге, на нов начин и истинито. Понекад херметички затворено, уобличено у стилске слике и метафоре, које су усмерене да дочарају апсурд људског понашања, начина живота, и путева којима стреми модерно људско друштво на пољу и локалног и глобалног.

С обзиром на грубу грађу из живота о коме пише, *иронија* је главно средство изражавања, нужно. Прави мајстор за иронију, он јој даје раз-

личите облике и врсте. У његовим песмама, она је увек ту: активна у употреби или притајена када на тренутак изгледа све мирно.

Иронија у Цицковићевом стваралаштву постоји попут понорнице, жива је, и увек спремна да пробије, ма којим се путем скривено кретала.

Цицковићево песништво је инспиративно за анализу ироније као стилског изражајног средства, и нуди много грађе за проучавање њене улоге, као и разлога и сврхе употребе. Једно је сигурно, као почетна тачка у томе: да је онај ко је у могућности да је користи – позициониран високо изнад предмета поруге и од њега дистанциран. И због тога, са њоме тако вешто рукује.

3. Поетика.

Поетичко питање о ствараоцу и стварању једно је од важних питања на која наилазимо у књизи *Звиждук из костију* и о чему би се могло опширније расправљати.

Процес стварања многи песник види као обрачун са самим собом, нарочито у тренуцима када је потребно укротити реку речи и не дозволити да се бујица претвори у стихију. Песникова општа улога је да неуређено уреди и уведе у жељени ток, а осећај одговорности му налаже да одреди меру речи и дадне им осмишљено значење.

Стварање и уобличење песме Младен Цицковић пажљиво прати и дефинише, а свест о песми претаче у став и зрелу тврдњу да је песнику најтеже онда када треба да стави потпис на песму, „да је крсти“. Он као и многи други ствараоци, пес-

му види као плод својега бића, и остаје замишљен пред чињеницом да ће надаље она бити пред очима јавности, виђена и оцењивана на различите начине.

У Цицовићевом писању, усталом као и свуда, сваки стих треба пажљиво и стрпљиво читати. Тако на пример, почетак саопштења може на тренутак отворити пут ка нади, да би у наставку затим, комплетна слика била помрачена: „Овај град је толико леп – кад га посматраш – из рударског окна“. Тиме се поручује да су за свако виђење, схватање и суд – најважније три ствари: тачка са које се посматра, дубина залажења у грађу, и најзад способност праћења саопштења од почетка до самога краја.

Питање стварања је нешто чему се сам песник често враћа.

У неком од тих тренутака, он негира и пориче себе; рве се са оним што ствара; проверава створено, куди, преиспитује; напокон, горким речима оцењује таленат и занат – истичући да је „песник“ само „састављач речи“.

Расправљајући сам са собом о вредности, трајању, и тежини песме, песнику час изгледа лепа као лист на води, а час је у бојазни да баш због тога не потоне „до следећег јутра“.

Говорећи о поезији на више места и са више аспеката, Цицовић успева да испише својеврстан *трактат о поезији* и понуди елементе за сопствену поетику.

О процесу стварања овај писац размишља оригинално и специфично. Стварносна истина која је окосница његових речи присутна је и овде. Он успева, колико је то могуће, да упоредо пропрати

пут у мислима који води ка остварењу стиха, и истовремене појаве у стварности. Између два стиха постоји увек неко време и неко дешавање, а у мисаоном току песниково *балансирање*.

Песник пише о томе шта значи *бити песник*, писати, стварати. Уметников посао је другачији од послова других људи. Песников напор да створи, давање себе песми – као вишем делу својег бића, изазива вајкање. Ко је посвећеник у уметности наилази на препреке обичнога живота, и песнику се зато чини да – „ништа не може да ти упропасти живот као песма“. „Нисам ни требао да постојим у вертикали“, изјављује једноставно, остављајући отворене путеве свим могућим тумачењима.

У неколико Цицковићевих песама у овој збирци среће се појава да се извесни, одабрани стих појављује у више песама, као путујући и стабилни елеменат, независно од општег исказа и атмосфере. Он се укључује састављен са другим сродним деловима, увек исти као целина, иако форматиран на разне начине, и опкољен другим стиховима. *Бити прегажен као обећање* – то је она бит која траје и разара, и која се јавља чак и тамо где цвета безбрижност и љубав као што је у следећим, у сваком смислу изабраним стиховима: „...Пред тобом моје мисли су шкрте као / Сибирски хоризонт и ја сам / Стамен и непомичан као брдо. / Немо задивљен и прегажен као обећање“. (12:00, II).

Измишљено, смишљено, и намерно коришћење овога стилског поступка указује на ауторов крајње либералан и модеран однос према уметничком изражавању, уз испуњење задатка да се садржина сваке појединости мора задржати на

одређеној висини. Стих који се *преноси* из песме у песму је *изабрана* важна мисао, са набојем етичког и емпиријског материјала, и служи као чврста нит за повезивање и настављање ткања текста, који се постепено преобличује у једну целину, у – *песму тока свести*.

4. Форма и функција.

Графика и бројеви чине једно од видних и осмишљених обележја ове књиге.

Лако је али и важно запазити да Цицовић посебну пажњу посвећује графичком облику песме. Графика и бројеви нису случајни и имају неко своје значење. Песникова и читаочева асоцијативна вредност њиховога значења неће се увек поклопити, и не треба, али ће се зато добити распршеност идеја насталих управо на том извору. *Циклуси* песама у овој збирци означени су арапским бројевима, који у овом случају представљају часовне тачке на сату, односно делове даноноћног времена. *Наслови* песама написани су оним једноставнијим, римским бројевима, који личе на *црте*. У току једног временског одсечка, некад је мање а некад више догађаја, речи, сневања, па и песама. То показује и увид у сликовну представу овако означених назива за групе песама и њихових појединачних имена у поретку.

Стихови у појединим песмама поређани су тако да личе на стреле, уперене на овамо, ка даљем току говора, и ка читаоцу.

На једном посебном месту јавља се и један посебан број, у стиху, при изношењу закључка, а

то је број 777, који се може протумачити као тро-струко срећан број, или као број позициониран унапред и даље за 111 бројева од злогласне тријаде са шестицама. Дакле, аналогно измицању *бројева*, живот је оно што тече и води напред, и на срећу, ту застоја нема. У једном од тумачења писца приказа ове књиге, пажња посвећена распоређивању редова у песмама, и у целој књизи, подсећа однекуд на урезивање слова у камену из старих времена, и неминовно улива животну наду. Остављајући да се само пребира оно што ваља од онога што не ваља, односно жито од кукоља, у стварном свету.

5. Осврт на време.

Пролазност времена неминовно заокупља и овога тридесетогодишњака. О томе Младен Цицковић говори на свој начин, са примесама загонетке: „Не можеш одложити јануар“, или апсурда: „Сат куца, а казаљке стоје“. Другим речима, календар и месец, часовник и казаљке на њему, само су друго име за чињеницу да време тече и да је незауостављиво.

Размишљање мислећих људи о времену је и размишљање о људском животу, свом или туђем, нечијем некадашњем, или нечијем будућем. Навођење човечијег тока мисли на то је један нарочити пут ка упозорењу и опрезности. Чини нам се, на крају, да нас мисао о трајању, као опомена упућује, да је дошао крајњи тренутак да се човечанство и такозвана цивилизација ишчупа из глиба у који је дубоко загазила. Или ће се још много чешће, док нас има, постављати питање зашто смо доведе дошли.

Понеко, као Младен Цицковић, извесно је до-
нео закључак о степену доспећа цивилизације, која
се већ налази у тачки у којој – „Можемо аплауди-
рати посрнућу – Еволуције“.

Уз још много тога нереченога, за сада ево
толико, о овој допадљивој књизи, која изазива на
сагласност и критичко саучесништво.

Јелена Стојановић Ђорђевић

У Аранђеловцу,
20. маја 2020.

Рецензија

Младену Цицковићу године живота још увек су у складу са именом. Мада је „Звиждук из костију“ његова трећа поетска збирка он себе не сматра песником него „састављачем речи“. То му није довољно, па тврди да човек осећа неку врсту стида при осврту на своје раније стварање.

У (како каже) скоро предговору овој збирци песама, аутор нас упознаје са путем поетске, прво грађе, па онда творевине, од фиоке до нас, читалаца, уз дилему да или не, објавити или не објавити?

Да се одлучио за ово друго, аутор би извесно погрешно.

Не само због тога што је реч о одличној поезији, већ и због права поезије на „светло дана“. Онда када настане, уз сво поштовање свог творца, она има право на своје место, на свој самосталан живот и читаоце, као што и они имају право на поезију.

Жалећи се да је уморан од стихова (9. стр) и тврдећи да су они само потомци суза (13. стр) Цицковић своју поезију лишава готово свих оквира: нема времена, простора, урбаног, руралног...

Изузетак чини неколико песама, нарочито она на 13. и 14. страни где се помиње Аранђеловац.

Брзо после уводних, нешто сензибилнијих и „лаганијих нота“, аутор „Звиждука из костију“ успоставља кичму и мускулатуру мотива и порука књиге.

Из носталгије за животом који му се није ни десио и меког цинизма, улазимо у свет жешће критике аморалности и савремених калупа живљења. Свака песма постаје побуна против тоталите-

та, као бунт против цивилизације утемељене на очигледној хипокризији. Често користећи насловни појам (кости) чини паралеле, од безазленог пијанства до баште костију или богомоље изграђене на костима и тако даље отвара ходнике невеселе слике света у којем живимо.

Пошто је то и његов свет, Цицовић тврди да „*нема већег проклетника од оног коме су стихови опипљиви...нити веће кетве од посвећене песме*“. Горчину сазнања препознаћемо у појму „...*срца што одавно не зна зашто куца...*“ и стиховима (34. стр):

*„...То ти засади кетву
И пусти је
Да расте и расте
И расте
Док ти трње не пробије теме...“*

Затим каже:

*„...Умрећу млад,
Разочаран и одрпан.
Чак ми ни стих неће бити
Бесмртан...“*

А на страни 58. додаје:

*„...Бескрајна будала
Смеса ‘леба и игара што злу помаже...“*

Цицовић расправља и о Богу. Опрезно, дискретно са питањем: види ли се у мраку ко је скројен по чијем лику (60/61. стр)? Бога помиње и касније (67. стр) када говори о лицемерју носталгије, а вреде посебне пажње стихови:

*„...Дечије руке које
Кликерима гађају кратере од граната*

*И родитељске гробове
Док се земља пуши
И мекша од крви..."*

Практично ово је био увод у тему. Средином књиге Цицковић немилосрдно осликава ово што зовемо животом:

*„...Око нас билборди са новом пастом за зубе
И новим детерџентом
Да здравих десни, чистих
Кошуља и крвавих руку
Можемо аплаудирати посрнућу
Еволуције..."*

*„...Око нас усвајају псе и трпају
Родитеље по старачким домовима..."*

„...У теби је скривена сва анатомија ратовања..."

*„...Ми смо рак подложен раку и због
Нас је свет ужасно место..."*

Побуна против света у којем живимо кипти од гнева и разорног цинизма али не нуди неки други, нарочито не неки свој свет. Цицковић као разуман стваралац одлично мери одакле и докле иде поезија. Песник не гради свет изван поезије. Реалан свет граде људи које слабо занима поезија, а песник жели да пушчане цеви замени Пановим фрулама зацементираних рупа.

Прекор свету у коме смо не даје нам ни за право, ни за дужност да га мењамо. Добрица Ћосић у својим белешкама (1946/47. године) каже:
„Ако неко било шта руши у једној великој вери,

срушиће је сву, чак да то и не жели...”

(Пријатељи, Добрица Ћосић, Политика, Народна књига 2005. Београд)

Сва срећа што песници и не могу, а најчешће и не желе, да мењају свет. Блажени су они који га чине јасним, огољеним, препознатим. У тај ред спада и поетски подухват Младена Цицковића који каже: „То је само живот“ (68/69. стр).

Како се приближавамо крају збирке, све чешће срећемо смирене тонове, још увек далеко од наративности, али са више сензибилног, можда чак и личног (78. стр):

*„...Написмено да нам опросте
Ову прокислу младост...”*

Ту негде сретћемо и, по мом мишењу, најлепше стихове „Звиждука из костију“:

*„...Ја сам морао бити
Онај ексер у зиду
Који носи терет неке туђе слике...”*

На самом крају, Цицковић показује разумевање оног што најчешће називамо одлазак младости, односно старење:

*„...Младост почиње да се испија
у малим гутљајима,
Када су се ситним бројевима разгажених ципела
Правили кораци шири од части...
...Дошли су по свој део уздаха...”*

Младен Цицковић (као и у две претходне књиге) пише модерним песничким језиком. Метафору и поруку целе књиге гради осмишљено и промишљено.

Највећи део поетске енергије ове књиге бави се сивим или мрачним хоризонтом наше цивилизације. Ако она то јесте, ту дилему мораће да решава сваки човек за себе.

Збирка „Звиждук из костију“ састављача речи Младена Цицковића, својом зрелошћу знатно надмашује године живота и песничког рада свог творца, а песничким дометом увелико прелази локалне оквире. То чини довољно разлога за похвале издавачу и препоруку читалачком аудиторијуму.

Три успеле књиге младог аутора заузимају запажено место у духовној баштини и културној јавности коју не треба међити простором него временом.

Верујем да је то истовремено и позив другим младим и талентованим суграђанима да се одлуче за улазак у чаробни свет културе. Можда није савршен, али је најбољи могући.

Душан Бањац

**Младен Цицовић
ЗВИЖДУК ИЗ КОСТИЈУ**

Издавач:
**Народна библиотека „Свети Сава“,
Љубићка 1, 34300 Аранђеловац**

За издавача:
Биљана Радашиновић

Лектор/Коректор:
Јелена Стојановић Ђорђевић

Рецензенти:
**Јелена Стојановић Ђорђевић
Душан Бањац**

Дизајн корица:
Срђан Поповић

Прелом:
Младен Цицовић

Тираж:
300

Штампа:
„Мара Мица“, Аранђеловац

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

821.163.41.09-1 Цицовић М.

ЦИЦОВИЋ, Младен, 1990-

Звиждук из костију / Младен Цицовић. - Аранђеловац :
Народна библиотека «Свети Сава», 2020
(Аранђеловац : Мара Мица). - 124 стр. ; 21 cm

Тираж 300.

- Стр. 109-119: Поговор: Оштрица и опомена / Јелена
Стојановић Ђорђевић.

- Стр. 120-124: Рецензија / Душан Бањац.

ISBN 978-86-82795-56-8

а) Цицовић, Младен (1990-) -- «Звиждук из костију»

COBISS.SR-ID 15444745